

Сорокіна Любов Іванівна,

здобувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник: головний науковий співробітник відділу організації наукової діяльності та захисту прав інтелектуальної власності Національної академії внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор **Джужа О.М.**

ВІКТИМОЛОГІЧНА СКЛАДОВА ЗАХИСТУ ОСІБ ПЕНСІЙНОГО ВІКУ

Сучасні віктимологічні дослідження особливо інтенсивно вивчали соціальні статуси осіб, найбільш уразливих для різних видів злочинів. Перш за все це неповнолітні, інваліди, громадяни похилого віку та ін. [1, с. 31–32]. Ця категорія осіб, що володіють підвищеною віктимністю, не може активно протидіяти вчиненню злочинів, на що природно звертає увагу злочинець при виборі об'єкта посягання.

Крім того, при розробці кримінологічної моделі віктимності соціальних страт, також повинні постійно враховуватися параметри традиційно віктимних категорій осіб, представлених практично в кожній страті.

Питання про віктимність і віктимізацію осіб похилого віку, людей старше 60 років часто обговорюється в кримінологічній і віктимологічній літературі, не дивлячись на те, що вони в меншій мірі стають жертвами злочинів, ніж представники більш молодого покоління, хоча і мають потенційно високу віктимність [2, с. 71].

Багато в чому це пов'язано з тим, що в розвинених країнах частка населення похилого (пенсійного) віку понад 65 років перевищує 14 % (а в абсолютному вираженні це 170 млн. осіб) [3, с. 82–83].

Виникають нові відносини між старшим і молодим поколінням, змінюється роль сім'ї та внутрішньосімейних взаємозв'язків. Перед суспільством постали завдання не тільки матеріального забезпечення груп населення старших вікових груп (удосконалення і реформування пенсійного забезпечення), а й їх медичного та побутового обслуговування, розвитку геронтологічних служб і установ. Тому вся проблематика, яка стосується геронтологічних проблем, визнається актуальною.

Перш за все, як у нас в країні, так і у віктимологів Західної Європи, США, Канади та інших країн увагу привертають умови вчинення проти

громадян похилого віку таких злочинів, як пограбування, убивство, шахрайство. На цю вікову групу, за даними поліцейської статистики Німеччини, доводиться вбивств – 19,7 %, пограбувань – 15,9 %, спроб пограбувань – 19,7 % [4, с. 49]. Аналогічна ситуація спостерігається і в США.

Підстави того, що люди похилого віку стають жертвами насильства, в сучасному суспільстві істотні. Перш за все тут слід назвати соціальну ізоляцію: розведені, що живуть окремо, овдовілі або самотні старі люди особливо схильні ставати жертвами злочинів.

Але нерідко фактором віктимності стає і проживання людей похилого віку з більш молодшим поколінням. Необхідність піклування про них, загроза власній безпеці через можливий стан старечого недоумства, а також претензії на матеріальні засоби представників старшого покоління в сім'ї можуть викликати постійне роздратування, яке часом переростає в кримінальні дії.

Злочини проти літніх людей часто можуть мати для них більш серйозні наслідки, ніж аналогічні злочини для інших видів жертв [5, с. 14]. Так, втрата майна, особливо того, яке має цінність, пов'язану зі спогадами, сімейна реліквія і т.п., може мати надзвичайно сильний вплив на літню людину. Втрата будь-яких матеріальних цінностей може істотно обмежити контакт літньої людини із зовнішнім світом.

Існує багато різного роду шахраїв, які в своїх злочинних діяннях спеціалізуються на людях похилого віку (діючих під виглядом майстра, працівника енергопостачання і т.п.), а також різноманітні форми їх обману (наприклад при покупках, ремонтах).

В Україні відомі шахрайства із земельними ділянками, при яких людям похилого віку шахраї надавали в якості «поселень пенсіонерів» земельні ділянки, які їм не належали, пропонували непридатні до проживання ділянки землі або багаторазово одну і ту ж ділянку.

Однак, найбільш віктимогенним середовищем для престарілих пенсіонерів є сім'я, а не вулиця. У підсумку визнається, що проблема віктимізації осіб похилого віку заслуговує посиленої уваги, що виходить за рамки чисто статистичного значення [6, с. 97–98].

Підводячи підсумок, можна відзначити, що уразливість традиційно віктимогенних груп (неповнолітніх, людей похилого віку), зберігається і в умовах трансформації соціуму, при цьому ступінь віктимогенності збільшується. Основними факторами тут є стимульовані глобалізацією процеси втрати особою своєї соціальної ідентичності, процеси крайньої індивідуалізації, що межують з десоціалізацією, девальвацією морально-правових, насамперед загальних цінностей.

Аналіз віктимологічних проблем безпеки особи і суспільства дає нам підставу на подальший розвиток віктимологічної теорії і впровадження результатів досліджень в повсякденну практику діяльності органів державної влади, місцевого самоврядування та громадських організацій.

Виходячи з вищевикладеного, під віктимологічною безпекою ми розуміємо стан і процес забезпечення захищеності особи та суспільства від віктимологічних загроз, віктимізації та її наслідків, а також сприйняття рівня такої захищеності суспільством, громадою та її членами.

Список використаних джерел

1. Преступность среди социальных подсистем / под ред. Д. А. Шестакова. СПб., 2003. С. 31–32.
2. Ривман Д. В., Устинов В. С. Виктимология: монография. СПб.: Юрид. центр Пресс, 2000. 332 с.
3. Макарян А. С. Глобализация и человеческий потенциал: демографическое измерение. Международный аспект. СПб.: ЗАО изд-во «Экономика», 2003. 160 с.
4. Navies P., Francis P., Jupp V. Victimization: Theory, Research and Policy. N.Y., 2003. P. 43.
5. Шалин В. В. Толерантность (культурная норма и политическая необходимость: монография. Ростов-на-Дону, 2000. 360 с.
6. Джу́жа О. М., Джу́жа А. О. Віктимологічне значення психопрофілактичної роботи. Юридичний часопис Нац. акад. внутр. справ. 2015. № 1 (9). С. 96–103.

Таранова Анастасія Миколаївна,

ад'юнкт кафедри криміналістики та судової медицини Національної академії внутрішніх справ

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МЕДИЧНИХ І ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

На сьогоднішній день корупція посідає одне із перших місць серед важливих проблем нашої країни. За результатами окремих досліджень, рівень корупції у медицині за останні роки значно підвищився, у зв'язку із низьким професіоналізмом лікарів у медичних закладах, нестачею коштів на придбання медичного обладнання, низьким рівнем заробітної плати медичних та фармацевтичних працівників, проблемами пов'язаними із медичною етикою, неефективністю та безконтрольністю застосування лікарських засобів та ін.